

Sågplatsen

(1949 tecken, utan blanksteg och bildtexter. Bildtexter 525)

Version 24 10 27

På denna plats fanns tidigare kvarn, ramsåg, cirkelsåg, takspånshyvel och en 50 m lång flottningsränna.



Såghuset med flottningsränna tidigt 50-tal. Foto: Gösta Pleje

Viktig uppgiftslämnare är Robert Lundberg (1886-1973), intervjuad 1971 av Gösta Pleje (1916-2003). **Se QR-kod.** Han talar här Bastuträskdialekt från slutet av 1800-talet. Robert var bonde och bodde nära Kvarnforsen.



Robert med sitt gula boningshus i bakgrunden 1972.
Foto: Gösta Pleje

Nederkvarnen

Kvarnens ljud när den var igång lär ha varit:

“Bark o i mjöl, bark o i mjöl”

Kvarnstenen som du ser här intill kommer ifrån Nederkvarnen, och var mindre än stenarna vid Överkvarnen. En av Överkvarnens stenar finns på Bjurholms hembygdsgård.

Nederkvarnen användes enligt Robert av *“Nölsigöbba”*, dvs bönderna från sjöns *norra sida*/östra sidan, och Överkvarnen av *“Sörsigöbba”*, bönderna från sjöns *södra sida*/västra sidan.

“Pappa han va lave Sörsigöbba” säger Robert

Enligt Robert kunde kvarnen och ramsågen nyttjas samtidigt.

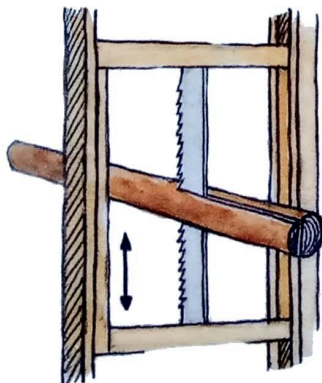
Ramsågen

I en ramsåg rör sig sågbladen upp och ner.

Bysamfälligheten, dvs, byns bönder, var gemensamma ägare till ramsågen. Under 1800-talet fanns här först en ramsåg med ett blad. Robert Lundberg kallar den för *“Klinksåg”* och nämner att den gick mycket sakta.

Den ersattes senare av en ramsåg med 6 blad plus två blad som kantskar brädorna och plankorna. Då gick det undan.

Robert igen: *“Man såge meste 6 tums timmer (ca 15 cm). Hä gick fort å dem såge myche timmer, å he vort fin´ t e timmer”*



Princip för ramsågens arbetssätt:

Skylt vid Torvsjö kvarnar.

Bild: Erik Axelsson Skogsmuseet, Lycksele

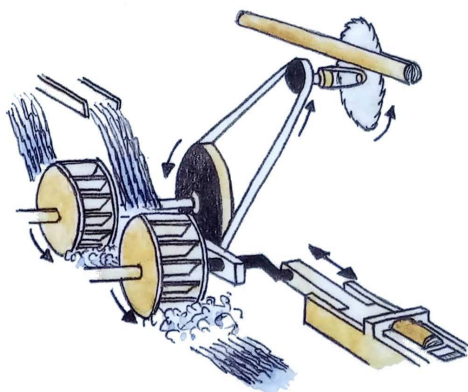
Cirkelsågen

Cirkelsågen byggdes 1915 av 28 st delägare och ägdes inte av Bysamfälligheten.

I en cirkelsåg sker sågningen med en cirkelrund sågklinga ca 1 m i diameter och med hög hastighet 900-1000 varv/min. Stocken ligger på ett bord som rör sig sakta mot klingan.



Gösta och Mats Pleje sågar 1986
Foto:Okänd



Kraftöverföringen till cirkelsåg och spånhyvel vid Torvsjö kvarnar
Bild: Erik Axelsson Skogsmuseet, Lycksele



Bild: Anna-Lisa Pleje på kallelse till "Möte om försäljning av sågen" 1961

På bilden kan du se såghuset, med spånhyvelhuset vid såghusets gavel och det rektangulära hålet, där de stockar som skulle sågas rullades in. Vattenhjulet låg i höjd med såghusets nordvästra gavel.

Grundstenarna till cirkelsåghuset och fundamentet till vattenhjulet är fortfarande i stort sett intakta.

Spånhyveln

Förutom cirkelsågen fanns här också en spånhyvel vid såghusets norra gavel, där takspån för taktäckning hyvlades/revs.



Spånhyveln 1971
Foto: Gösta Pleje



Spånrivning 1954
Jakob Johansson, Gösta Pleje, Mats Pleje
skymd till höger.
Foto: Anna-Lisa Pleje

Sågen slutade användas under 1950-talet och såldes 1961 för 500 kronor till Karl Olsson (1892-1975). Den slutgiltiga rivningen skedde 1971.



Foto: Gösta Pleje

Skanna QR-koden intill för att lyssna på bandinspelningar och titta på bilder från Sågplatsen 1971.